

DE TORTELDUIVEN

OF

JOOP VERSTIJNEN'S KERSTVERRASSING

door MIEN LABBERTON.

met illustraties van CLAUDINE DOORMAN.

„Het kan nooit,” zei Vader.

„Het moet,” zei Moeder.

Het bleef heel stil aan tafel. Vader, moeder en alle zes de kinderen dachten aan hetzelfde: aan het ééne broertje dat boven lag, en dat de gevolgen van zijn erge, griep met longontsteking van dit voorjaar maar niet te boven komen kon.

Ze aten zwijgend. Het was of er een druk op allen lag.

„Ik vind dat Moeder gelijk heeft. Het moet,” zei toen opeens Flip, de oudste, een jongen van vijftien.

„Ik ook,” viel Phini bij. Op hetzelfde oogenblik liet ze de vork uit de hand vallen, gooide het hoofd op de tafel en begon droevig te snikken.

„Die moet natuurlijk weer grienen,” zei Flip. Toch legde hij zijn hand troostend op zijn zusje's haar. „Wat schieten we daar nou mee op, zeg. Als je nou guldens kon huilen in plaats van tranen!”

„Dan begonnen we allemáál te janken,” grinnikte Jan. De kleintjes lachten een beetje.

Maar Phini bleef zachtjes doorhuilen. Ze zag geen uitweg uit haar verdriet — het was alles even afschuwelijk: of dat Joop, haar zieke tweelingbroertje, nu zoo ver weging als de dokter wilde, heelemaal naar Zwitserland, of dat hij thuisbleef en nooit goed heelemaal beter worden zou — het was beide even ellendig. Nee, dacht ze toch, éven ellendig niet — dàt hij daarginds beter worden zou, dàt is toch het beste. Ze hief het hoofdje op, en keek Vader aan, met groote, betraande, vragende oogen.

Vader zat met een diepen rimpel in het voorhoofd. Werktuiglijk bewoog zich zijn hand met de vork heen en weer. Hij zag er uit, of hij nauwelijks wist, wat hij at, maar of hij bezig was een heel ingewikkelde, moeilijke som uit te rekenen. En dat was eigenlijk ook zoo.

Opeens bleef zijn arm stil. Hij zuchtte zwaar.

„Ik zie er geen gat in,” zei hij somber. „Hoe zielsgraag ik het ook zou willen, dat de jongen weer flink en sterk werd, ik heb het geld er niet voor. En ik weet ook niet, hoe ik méér moet verdienen. Ik kan niet harder werken dan ik doe. Elken dag haast óverwerk . . .”

Zijn stem beefde. De kinderen keken wat angstig voor zich. Was er — was er — een traán in Vader's oog?

„Je werkt dikwijls al veel te hard,” zei Moeder's zachte, warme stem.

„Dat hindert niet,” zei Vader, nu weer wat monterder. „Ik werk graag genoeg voor jullie. En als het om honderd gulden of zoo te doen was, zou ik er zoo wanhopig niet onder zijn. Maar dit . . .”

„Hoeveél . . .?” waagde Flip schuchter te vragen.

„De dokter wist misschien een goedkoop adres,” zei Moeder hoopvol.

„Goedkoop . . .” Vader haalde weer mismoedig de schouders op. „Hij is niet zóó ziek gelukkig, dat hij in een sanatorium zou hoeven. Maar dàt zou dan ook minstens zeven gulden per dag zijn. Laat een „goedkoop adres” nu eens vijf gulden wezen. En dan een half jaar. En de reis . . . En doktersrekeningen . . . Reken maar uit.”

Phini en Flip zaten met hoogroode gezichten. Zóó duidelijk hadden ze zich alles nog niet voorgesteld. „Goeie hemel!” riep Flip geschrokken. „Dat is wel dui...”. Phini's gezichtje, gansch en al ontsteld, zocht wanhopig Moeder's gelaat. „Ja,” zei Vader, „dat komt zeker óver de duizend gulden. En die hèb ik niet en

ik zou niet weten hoe ik ze maken kon, al heb ik ook alles en alles voor onze arme zieke jongen over."

„Ik heb nog m'n spaarpotje . . .” begon Moeder.

„Met zoowat tachtig gulden, is 't niet?"

Moeder zweeg. Ze haalde de tachtig niet meer, bedacht ze. Had ze niet nog pas, omdat ze Vader al niet wéér om geld wilde vragen, uit het „spaarpotje” van het huishoudgeld Jan's nieuwe schoenen en pakje betaald?

„We hebben allemaal nog onze spaarpotten,” begon Phini opnieuw, en ze dacht: had ze nu laatst dat boek maar niet gekocht . . .

Vader stond op en schoof wat bruusk zijn stoel achteruit. „Och, lieve jongens,” zei hij. „Dat is alles bij elkaar immers geen tiende van wat we nodig zouden hebben.”

„Dat lamme geld ook!” riep Jan ruw uit. „Als je nou rijk was . . .”

„Dan hadden we weer andere moeilijkheden, jongen,” zei Moeder. „Een leven zonder moeilijkheden — ik geloof niet dat dat bestaat. En ook niet dat dat goed of prettig zou zijn. Dat begrijp je nog niet, maar het is zoo. Maar nu, ja, voor onze lieve Joop zou ik haast wenschen . . .” „Dat gepraat geeft nu allemaal niets,” vond Vader. „We moeten het aanvaarden zooals het is. Ik wil wel, al vind ik het erg moeilijk zoo iets te doen, aan de heeren van het kantoor vragen, of ze mij een voorschot op m'n salaris willen geven. Maar hoe ik dat dan ooit zal moeten inhalen . . .”

„Ik wil niet dat je nog méér extra werk doet.” Er was een angstige klank in Moeder's stem, terwijl ze naar Vader's vermoeide oogen keek. „Ik kan nog wel iets zuiniger huishouden, en alles zelf naaien.”

„Laat mij dan maar van de H.B.S. afgaan,” zei Flip opeens. „Dan kan ik ook gaan verdienen hier of daar.”

Vader en Moeder keken elkaar aan. Het was plotseling of ze beiden weer méér moed en nieuwe opgewektheid kregen. Met zulke flinke kinderen, als zij hadden, mocht je toch immers niet moedeloos zijn? Die Flip, die zoo dolveel van leeren hield en het zoo goed kon! Vader knikte hem toe. „Ik weet niet of je dat begrijpt, jongen, maar dit voorstel van jou heeft Moeder en mij veel goed gedaan. Zoolang we allemaal zooveel van elkaar houden, kunnen we alle moeilijkheden aan. Maar je blijft op school, m'n jongen. Nu, ik moet weg. Tot straks.”

Dien avond gebeurde er iets, dat aan een sprookje doet denken. Aan een goede tooverfee, die door muren heen luisteren kan naar wat menschen zoo héél graag zouden willen. Of aan dwergen met geheime krachten of aan een wonderstaf, die in een donkere duisternis onverwachte, schoongekleurde bloemen kan doen ontbloeien. Maar och, heusch niet alleen in sprookjes gebeuren er wondere dingen. Het leven om ons heen geeft ze wel dag aan dag te zien . . .

Ja, zooals Phini dien avond zei — met zóó'n zachten blijden glans in haar oogen, dat Moeder, die wel wist hoe vrééselijk ze het vond, als Joop werkelijk toch wég zou gaan, telkens naar haar kijken moest — ja, het was nèt een sprookje . . .

Vader was thuisgekomen van kantoor, en ze zaten allen, op de twee kleintjes na, die al naar bed waren, voor het gemeenschappelijk theekwartiertje van kwart over acht, om de ronde tafel bij elkaar. Over Joop was niet meer gesproken, maar zooveel te meer gedacht. Had Vader al iets gevraagd over het salaris? Hij sprak er niet over. En Moeder en de grooten wisten wel, hoe zwaar hem dit vragen vallen zou . . .

Toen werd er gebeld. „De post,” zei Flip, en ging naar de deur. „Voor jou, Moeder!” kwam hij even later en legde een gele enveloppe voor Moeder neer. Die nam verwonderd het groote couvert in de hand. „Wat een deftige brief!” zei ze. In den hoek stond een stempel gedrukt. „Van een notaris,” zag Moeder, met steeds grootere

verbazing. „Uit Amsterdam. En dan voor mij?!“ Ze draaide den brief om en om. „Aan Mevrouw P. H. Verstijnen—van Dam.“ Dat was ze toch. Aan den achterkant zat een gewichtig rood lak. „Ik hou niets van zulke vreemde brieven,” zei Moeder nog. Ze nam de punt van de schaar en langzaam, alsof ze er weinig zin in had, scheurde ze de enveloppe open en begon te lezen. Ze keken allen toe. Haar wenkbrauwen gingen in de hoogte. Haar mond ging open. Haar oogen begonnen te blinken. Opeens gooide ze het papier naar Vader toe, en begon te lachen en te huilen tegelijk.

„O, nu kan hij gaan! Nu kan onze Jopie gáán!” riep ze met trillende stem. „O goede God, wat een uitkomst!”

„Wat? Wat??” De kinderen waren alle vier opgestaan en stonden op een kluitje om den lezenden Vader heen. Die zwaaide den brief hoog in de lucht.

„Het is haast niet te gelóóven!” riep hij uit, en zijn heele gezicht straalde van vreugde.

„Wát dan toch?!” Flip's handen jeukten om het papier uit Vader's vingers te trekken.

„Moeder heeft een erfenis gekregen!” zei Vader plechtig.

„Hoera!”

„Loop nou . . .!”

„Allemenschen! Van wie?”

De vele uitroepen klonken in bonte warreling dooreen.

Moeder's oogen glansden, alsof ze in schoone verten wonderen dingen aanschouwde.

„Nu kan hij beter worden, onze jongen,” zei ze weer, en de tranen liepen ongestoord over haar gezicht. „Die lieve Liesbeth, om nog zoo aan mij te denken. Ze zou het heerlijk vinden, als ze wist, dat haar geld hiervoor gebruikt wordt.”

„Tante Liesbeth?” vroeg Phini. „Die de vorige maand gestorven is? Waar u toen nog heen bent geweest, toen u zoo bedroefd terug kwam?”

Moeder knikte. „Ja, kindje. „Tante” Liesbeth, zooals jullie altijd zeiden. Ze was mijn schoolvriendin, van ons zesde tot ons achttiende jaar. En we zijn altijd van elkaar blijven houden. En nu . . . nu helpt ze me zoo onver-

wacht . . . O vadertje, ik ben zoo blij, dat je nu niet hoeft te vragen!”

Vader knikte ernstig. „Vragen is ontzettend moeilijk,” zei hij. „Maar ik zou het gedaan hebben, voor onze jongen. Al had het de moeilijkheden niet weggenomen, want dan had het toch bijverdiend moeten worden. Maar nú — duizend gulden! Zóómaar!”

„Nèt duizend?” vroeg Flip.

„Net duizend!” antwoordde Moeder. En toen waren ze het allen met Phini eens, dat het „net een sprookje” was.

Vader stond op.

„Ik ga Joop halen,” zei hij. „Nu zullen we het hem maar meteen vertellen.”

Even later kwam Vader weer binnen en met hem, een wollen deken omgeslagen, de al te langzaam herstellende, twaalfjarige Joop, die niet wist, hoeveel zorgen ze allen om hem hadden gehad. Hij was blij dat zijn „beneden-halfuurtje”, zooals hij het altijd noemde, weer aangebroken was, en ging, als gewoonlijk, dadelijk naast Phini zitten, die hem uit haar zak een bewaarde halve melkcreep toestopte. Joop keek om zich heen. Was er wat bijzonders vanavond? Hij voelde, dat al de lieve bekende gezichten hem op bijzondere wijze schenen toe te knikken.

„Wat is er?” vroeg hij, een beetje bevreemd. „Is er iets?”

„Ja, manneke,” zei Vader. „Er is iets.”

„Weet je wel, Joop?” begon Moeder toen. „Dat de dokter je zoo graag naar Zwitserland wou hebben, om weer heelemaal sterk te worden?”

Joop knikte. Ja, daar had hij wel van gehoord. Maar zoo heel veel aandacht had hij er niet aan gegeven. Zwitserland, dat leek zoo ver en onwaarschijnlijk, en hij had ook wel iets opgevangen van „veel te duur” en zoo had hij er verder nauwelijks over nagedacht.

„Dat kan nu gebeuren, lieverd,” zei Moeder. „We kunnen het betalen. En nu willen we jou alle kans geven, weer heelemaal een flinke sterke kerel te worden.”

Joop zette een verbaasd gezicht. Ze begonnen allemaal door elkaar heen te praten tot Moeder eindelijk krachtig tot stilte maande, en Phini geregeld vertellen mocht wat er nu eigenlijk gebeurd was. Joop werd hoe langer hoe bleeker, en zat met z'n zusje's hand in de zijne. Toen ze uitgepraat was, bleef het stil, vreemd stil in de kamer.

„Moet ik... van jullie... wèg?” zei toen opeens de zieke jongen, met bevende stem. „Alléén?”

En toen kon ook Phini zich haast niet meer goed houden. Maar Flip sprong op.

„Jô, ben-je mal?” zei hij tegen Joop. „Nou moet je niet net doen als een baby. Natuurlijk vinden wij 't ook allemaal beroerd als we je zoo lang niet zien, maar als je dan over een half jaar weer heelemaal gezond bent? Da's toch beter, dan dat je zoo'n porceleinen poppetje blijft?”

„J... ja...,” knikte Joop, maar met vochtige oogen en trillenden mond.

„En dan, gossie nog toe,” ging Flip opgewonden voort.

„'t Is me even een reuzebof, zeg, om naar Zwitserland te mogen. De Rijn en de bergen, de Alpen met sneeuw d'r op en watervallen en gletschers! Als je d'r op school van leert, denk je dat je dàt toch wel allemaal nooit in je leven te zien zal krijgen. En nou ga jij d'r zóó-maar naar toe! Ik wou...”

Er werd wéér gebeld.

„Wéér een erfenis!” riep Jan met veel lawaai. En kleine verlegen Lientje, die een beetje overstuurd was door al het ongewone, kroop dicht tegen Moeder aan.

Maar „de erfenis” had ditmaal een bekende mannelijke stem, en kwam met Flip de kamer binnen.

„Dag dokter,” zei Moeder, een beetje verbaasd, dat deze nu nog kwam, in den avond, en „dag dokter!” riep ook Joop, die veel van den aardigen opgewekten geneesheer hield.

„Zoo kabouter!” groette hem de dokter en legde even zijn hand op Joop's donkere hoofd. „Wat zit je d'r feestelijk bij. Je lijkt wel de Sheik van Afghanistan!”

„Hebben ze daar Sheiken?” vroeg Vader vroolijk.

De dokter keek wat verwonderd rond. Toen hij éérgisteren hier weggegaan was, hadden vader en moeder allebei even bedrukt en ernstig gekeken. En nu... De omstandigheden leken hem gunstig om met zijn voorstel voor den dag te komen.

„Luister eens,” zei hij. „Mag ik praten waar de kinderen bij zijn?”

„Jawel,” zei Moeder. „De grooten leven alles zooveel mogelijk met ons mee, hè jongens?”

De dokter zag een kring van belangstellende gezichten. „Zeker over Joop,” zei Jan. „Hij gaat.”

„Stil nu, jongen,” waarschuwde Vader.

Op het gezicht van den dokter kwam een blijde trek. Hij hield zooveel van dit gezin, dat zoo warm lief en leed immer allemaal samen deelde. En die jongen, die ginds stellig genezen zou...

„Ik heb van de week er al even over gepraat,” zei hij, „maar toen had ik nog geen zekerheid. Ik had toen al naar Arosa geschreven. Daar weet ik een paar eenvoudige, verbazend aardige Zwitsersche menschen, van zoowat veertig jaar. Ik heb er zelf een vacantie doorgebracht. Ze hebben geen kinderen. Joop hoeft niet in een sanatorium te zijn. Als hij in plaats van ons verraderlijke Hollandsche klimaat dezen winter de Zwitsersche lucht heeft, met goede voeding en b.v. eenmaal per week dokterstoezicht, dan acht ik dat voldoende. Nu heb ik die menschen geschreven, die ik volkomen vertrouwd. En straks bracht de post me hun antwoord. Ze willen Joop van 15 October tot 15 April in huis nemen voor acht francs per dag, dat is dus vier gulden. Ze beloven uitstekende verzorging en voeding, en eieren en melk zooveel hij wil.”

Afwachtend keek hij Vader en Moeder aan. „Als jullie dat nu voor hem zouden kunnen doen...”

„O dokter! Het is hier vandaag een sprookjesdag!” Moeder greep de rechterhand van den verwonderden dokter tusschen haar beide handen, en vertelde hem met een van blijdschap stralend gezicht, welke plotselinge uitkomst de gele brief zooeven had gebracht.

„Sapperloot!” zei de dokter. „Wat zijn we dáár blij mee, hè Joop!”

Joop en Phini zaten dicht naast elkaar. Heel stilletjes. Net een paar tortelduiven, die tweeling! dacht de dokter glimlachend. Plotseling was het echter of het zusje voelde, hoe ze nu haar broer het beste helpen kon. Ze sprong op.

„Nou!” zei ze. „’t Is wel even vervelend als je denkt dat-ie weggaat, maar als dat halve jaar om is, kunnen we weer zalig samen fietsen!”

„En zwemmen, in zee?” Joop keek den dokter vragend aan.

„Als het gaat zooals ik denk, kerel, word je daar weer een echte fiksche Hollandsche jongen, die er tegen kan.”

„Dan wil ik ook niet zeuren.” Joop stond op. „Ik zal flink zijn. Wanneer ga ik dan?”

„Hoera!” Flip grabbelde in z’n zakken en gooide Joop een grooten appel toe, die deze handig opving. „Nou ben je ’n man!”

„Nou komt er werk aan de winkel, Moeder.” De dokter keek naar den kalender. „’t Is nu 10 October. Kun je alles voor ’m zou gauw klaar hebben? Hij kan de reis wel maken.”

„Z’n goed is in orde,” zei Moeder eenvoudig. „Breng jij hem dan, Vader, of ik?”

„Mag ik het doen?” vroeg de dokter. „Ik neem juist een weekje vacantie. Van den zomer kon ik niet. Ik kom daar graag nog eens terug en dan kan ik meteen alles goed met die menschen en met den dokter daar afspreken. En we kennen mekaar toch goed, hè Joop?”

„Mooier kan het al niet,” aarzelde Vader.

Er trok even een schaduw over Joop’s gezicht. Maar toen hoorde hij in zich weer Flip’s woorden: „Nou ben je ’n man!” en hij deed al zijn best, weer vroolijk te kijken. Hij begreep ook wel, hoe moeilijk Vader vrij zou kunnen krijgen, en hoe onmogelijk Moeder eigenlijk van huis kon, al zei niemand daar iets van.

„Als je liever hebt, Jopie...” begon Moeder nog.

„Nee,” zei Joop. „Ik vind het wel fijn met den dokter. Of ik je nu hier goeiendag zeg of dáár... En dokter kan zoo fijn vertellen van Amerika!”

„Dáár zit ik ân!” lachte de geneesheer. Wat een dapper kereltje, dacht hij blij bij zich zelf. Je zult een prettige reis hebben, m'n jongen, naar het verre land...

„Afgesproken dus,” ging hij tot Moeder voort. „Ik zal den trein precies nazien en het nog even komen zeggen. En voor de reisbiljetten zal ik dan ook wel zorgen. We reizen tweede klas. Dus 15 October 's morgens vroeg is meneer de reiziger gereed. Dag kameraad!” Hij reikte Joop de hand. „Dan gaan wij d'r samen vandoor! Ze zijn allemaal jaloersch, zie je wel? Nou gauw naar kooi, mannetje.”

Maar gauw slápen deden ze dien avond geen van allen.

II.

Twee weken later kwam de dokter vertellen, dat hij Joop goedsmoeds in de veilige hoede van Frau¹⁾ Schonach had achtergelaten. De jongen had zich bij het afscheid goed gehouden, en hem vroolijk vaarwel gewuifd.

„'t Is een kranige kerel,” zei de dokter. En Moeder's oogen hadden vol tranen gestaan en Phini had vervaarlijk haar neus staan snuiten.

„Is ze aardig?” had ze toen nog gevraagd.

„Wie? Frau Schonach? Ja, heusch kind, bijna zoo aardig als je moeder.”

„Dat zal wel!”

„Ik zeg toch: bijna! En Herr²⁾ Schonach zal Joop leeren houtsnijden 's avonds, heeft hij beloofd. Hij heeft een aardige kamer met een balconnetje, met het uitzicht op de sneeuwbergen, en 's middags ligt hij bij goed weer beneden in de veranda. Die is op het Zuiden. Hij is al wat sterker geworden. 's Morgens mag hij wat wandelen of sleeën of doen wat hij wil.”

„Reuze!” vond Jan. „Ook skiën?”

„Als hij er lust in heeft, als iemand het hem leeren wil.”

„Best uit te houden,” zei Flip.

Moeder zei niet veel. Het was haar nog zoo moeilijk aan de gedachte te wennen, dat haar jongen, dien ze zooveel maanden extra verzorgd en vertroeteld had, nu aan vreemden was toevertrouwd. Ze verlangde al weer naar den Vrijdag. Elken Woensdag, had Joop beloofd, zou hij trouw schrijven. En dan schreef Moeder Zaterdagavond, nadat ze Vrijdags zijn brief had ontvangen. Twee had ze er nu gehad. Ze waren vol van al het nieuwe, dat hij zag en beleefde. „'t Is zoo gek, Moeder,” schreef hij, „die hooge berg zoo vlak bij je. Je krijgt zoo'n zin om op het puntje te klimmen, om te kijken wat er aan de andere kant te zien is. En zeg, de kleinste kinderen praten hier al Duitsch!”

Daar hadden ze allemaal om gelachen. Maar Moeder had hem terug geschreven, dat hij alleen geen bergen opklauteren mocht. Dáár had Joop ginds in Arosa nu weer groote pret om gehad en hij had den hoogen reus daar vóór hem hoofdschuddend aangekeken. „Je ben nogal een lieverdje,” had hij spottend uitgeroepen. „Ik ben daar zóó boven op je...”

De weken gingen nu in het gezin Verstijnen weer hun gewonen gang. Het was al bijna half November geworden, en regen, mist, wind en najaarsguurheid wis-

¹⁾ Duitsch voor „Mevrouw”. ²⁾ Duitsch voor „Mijnheer”.

selden elkander af. Goed dat Joop veilig ginds zit, dacht Moeder vaak. Toch was haar hart niet heelemaal gerust over hem. Zijn laatste brief beviel haar niemendal. De jongen, waar hij nog al eens mee liep en speelde 's morgens, was vertrokken. „Nu ben ik alleen, schreef hij. Ik mag de slee van Herr Schonach, maar wat heb je d'r an alleen? 't Is net of ik al wel vier maanden hier ben . . .”

Dat stond Moeder niet aan, dat hem de tijd zoo lang viel, en ze had hem deze week een mooi dik boek gestuurd. Daar was het spaarpotje goed voor! Hij mag geen heimwee krijgen, dacht ze wat angstig in zichzelf. Dan helpt het alles niets! En ze had gezorgd dat niet alleen Phini, maar ook al de anderen, er een gezellig briefje bij in hadden gedaan.

„Nu schrijft hij gelukkig weer vroolijker,” zei Vader de volgende week.

„Maar erg kort,” vond Moeder. Toch, ze moest erkennen, dat de weinige zintjes, die er stonden, flink en opgewekt klonken.

Had Moeder haar jongen eens even kunnen zien ginds tusschen de besneeuwde

bergen, waarboven de blauwe lucht zoo helder straalde, dan zou ze wel gauw gemerkt hebben, dat de dappere kleine kerel al zijn krachten inspande, om niet toe te geven aan het knagend verlangen naar huis, naar Moeder en naar al wat hem zoo lief was, en hoe dan telkens Flip's stem in zijn ooren klonk, die hem zoo welgemeend toeriep: „Nou ben je 'n man!” Vooral 's avonds, als hij alleen lag in de duistere kamer van het houten ch  let, kon het hem soms besluipen, zoodat hij zich niet meer verzetten kon, en het hoofd in het kussen duwde, om het geluid van zijn snikken te dempen. Overdag ging het dan weer beter. Dan was er de sneeuwpret en de ijsbaan om 'n beetje m  e te doen en veel naar te kijken, dan was er de vriendelijke Frau Schonach en de groote zwarte hond en de bruine geit in het stalletje. Maar o, als hij Moeder maar eens even bij

zich hebben kon! Of Phini . . . Dan kwam er soms opeens een stem binnen in hem die zei: „Nou moet je niet zeuren. Je moet heel blij zijn, dat je deze prachtige kans hebt gekregen om weer heelemaal beter te worden. Niet zeuren. Zeuren is laf en kinderachtig en daarmee doe je ze thuis verdriet.” En onder invloed van die stem schreef hij dan weer aan Moeder, dat hij weer twee pond aangekomen was en bruin werd van de zon . . .

Maar één was er in het gezin Verstijnen, die beter dan alle anderen, beter zelfs haast nog dan Moeder zelf, begreep, wat het broertje, zoo ver in het vreemde land, daar alléén door te maken had. Phini begreep zijn verlangen, ook zonder dat hij er over schreef, omdat zij een even jong en even aanhankelijk hartje had en omdat zijzelf hier thuis ook zoo heel erg naar haar Jopiebroer verlangen kon. En nu ben ik nog thuis, bij al de anderen, dacht ze dan, hoe moet hij dan, daar alléén . . . En als het nu gauw Sinterklaas wordt . . . En dan weer Kerstmis . . . Kerstmis zonder Moeder, alléén . . . En Phini werd hoe langer hoe stiller, en liep rond, alsof ze altijd over het een of ander te peinzen liep.

En dat was ook zoo. Er was in haar jonge hoofdje een plan ontstaan, dat ze zoo he  l graag tot werkelijkheid zou zien komen. Maar ze wist niet hoe. Eindelijk, na

er dagen mee rondgetobd te hebben, besloot ze, den grooten Flip er in te halen. Misschien dat hij er raad op weten zou.

En zoo zat ze op een Dinsdagavond op Flip's bed op zijn kleine kabinetje en liet haar beenen bengelen, en vertelde Flip hoe ze zéker wist, dat Joop zich verschrikkelijk eenzaam voelde. „En dan met Kerstmis...” zei ze. Haar stem trilde.

Flip keek haar ernstig aan. „Je bent een goed zusje,” zei hij. „Ik heb er ook al over gedacht.”

„Jij?” Phini keek verbaasd op. Die Flip, had die...?

„Ik weet wel wat...,” zei ze nu moediger.

„Nu? Wat dan?” De groote broer keek haar aan.

„Moeder moest met Kerstmis naar hem toe gaan!” zei Phini. Flip floot tusschen de tanden. „Een kleinigheid!” riep hij uit. „Daar is immers geen geld voor, kind. Dat kost wel — wel zestig gulden! Misschien wel méér.”

Phini's beenen bungelden nog harder heen en weer.

„Flip,” zei ze toen. „Wij zijn toch al groot! Kunnen wij dan niets verdienen? Moeder's reisgeld verdienen?”

De groote jongen zweeg. Boven zijn oogen stonden dikke rimpels, zijn lippen kneep hij stijf oopen. Maar opeens was het, of zijn gezicht zich ontspande. „Jij bent me d'r één!” riep hij uit, en rende het kamertje uit, de trappen af. Onthutst keek het meisje hem na. Liet hij haar nu zóó in de steek? Maar in een ommezien was Flip terug, en had een groote krant in de hand.

„k Vind het een reuze-idee!” riep hij vroolijk. „Ik ga in de advertenties zoeken!”

Phini volgde gespannen, hoe zijn vinger de advertentiekolommen langs gleed. Ging er nu iets komen van haar vage plannen? Die Flip was altijd zoo... zoo van onmiddellijk aanpakken! Wie weet, wat hij nu ging doen? En zij zelf dan? Opeens klonk er een uitroep: „Dáár ga ik op af!”

„Waar?” riep Phini in ademlooze spanning.

Flip las: „Een aankomende jongen gevraagd in de avonduren, die netjes zonder fouten schrijven kan, om adressen, kwitanties, enz. te schrijven. Aanmelding tusschen 7 en 8. Bergstraat 20.”

„Je maakt nooit fouten,” zei Phini.

Flip keek op zijn horloge, gooide de krant neer, nam zijn jas en pet, die nog op een stoel neergesmeten lagen, en was in minder dan geen tijd verdwenen. Een beetje verbouwereerd keek Phini naar de opengebleven deur. „Allemenschen!” zei ze hardop.

Toen nam ze onwillekeurig de krant in de handen en zocht met de oogen nog eens de bewuste advertentie. Maar vóór ze die ontdekt had, bleef haar blik als vastgenageld hangen aan een ander plekje in dezelfde kolom. Wat stond dáár? Een meisje gevraagd? Wat voor meisje?

Ze dwong zich met moeite, goed te denken bij wat ze las, en begon al voor den derden keer: Een meisje gevraagd... waar zou Flip nu zijn?... van netten stand, niet beneden de 12 jaar... dat was ze, al twaalf en een half, bijna dertien... zou Flip nu bij die menschen zijn?... om twee kinderen van 5 en 7 jaar 's Woensdags- en 's Zaterdagmiddags prettig bezig te houden... Vijf en zeven... Heintje en Guurtje waren zès en zeven... Persoonlijke aanmelding Groote Brugstraat 7... Dat was vlak bij... Hoe lang was Flip nu al weg?...

Ze begon opnieuw, en hoe vaker ze de woorden las, hoe meer het haar toescheen, dat zij dat meisje was, dat daar gevraagd werd. Ze kon goed met kleine kinderen spelen — ze speelde veel met Hein en Guurtje, vooral tegenwoordig — en Woensdagen Zaterdagmiddag? Dan kon ze 's avonds haar huiswerk wel doen! En Flip? Hoe moest die dat? Wat zou Moeder zeggen? Met een schok bedacht ze, dat Moeder het niet weten moest. Het moest een verrassing voor Moeder zijn, dat ze haar dan opeens dat geld gaven en zeiden: Ga u nu naar Joop, met Kerstmis...

Ze zat zóó in gedachten verdiept, dat ze echt schrok, toen Flip opeens weer vóór haar stond. Wat lachte hij! Hij smiet z'n pet op den grond, pakte haar beet en sprong met haar rond. „Ik hèb het, zeg, ik hèb het!” schreeuwde hij. „Wat een gek gedoe is dat, zoo'n boodschap.”

„Hèb je 't?” Phini keek hem aan of hij minstens de maan uit den hemel had geplukt. „He? Wat? Vertel dan, jongen.”

„'t Is bij een oud mannetje in een manufactuurwinkel. Hij kan zelf het 's avonds niet meer zien, zei-die. Ik moet er om half zeven zijn tot acht uur. Elken avond. Dat gaat best. Dan sta ik 's morgens een uur vroeger op. Hij vroeg of ik nog op school ging, verbeel-je. Hij heeft allerlei agentschappen en daar moeten dan reclame-circulaires voor verzonden worden door de stad. En rekeningen schrijven en van alles. Moppig vin-ik het.”

„En hoeveel...?”

„Twee kwartjes per uur, dus dat is f 4.50 in de week. 't Is nog wel niet genoeg, maar misschien vind ik nog wel wat.”

Phini duwde hem de bewuste krant weer in de hand. Haar vingertje wees. „Dáár ga ik heen,” zei ze rustig.

„Ben je mal?” zei Flip. „Jij?”

Maar Phini was al bij de deur. „Wacht je op me?” vroeg ze nog achterom, en roetste de trap af. Op Flip's gezicht lag nu een weifelende trek. Het zusje, dat was voor zoo iets toch te jong? En die was... toch geen... kindermeisje? Uit zijn humeur liep hij zijn kleine hokje op en neer. Dat lieve gevoelige zusje... dat zou... dat vond Moeder nooit goed! Toen voelde hij, evenals Phini even te voren, dat dit alles voor Vader en Moeder een geheim blijven moest, tót het groote oogenblik... dat...

Jan kon ook best wat doen! dacht hij toen. Zoo'n stevige jongen van elf... De Brugstraat was dichtbij... Als het nu maar aardige mensen waren... Die Phini toch... Lientje was nog te klein. Hoe zouden ze 't geheim kunnen houden?... Wat bleef ze lang weg!... Zijn oude heertje was een leuke baas!... Zóó was het acht uur en gongde Moeder haast voor de thee... Werd er daar gebeld? Hij had daarnet slimmertjes de sleutel mee gepakt! Waratje, daar was ze...

Hij trok haar aan beide handen binnen. Ze had een hoogroode kleur en schitteroogen en viel neer op den eenigen stoel die er stond.

Flip stampte driftig op den grond. „Vertel dan toch,” riep hij uit. „Waren ze naar tegen je?”

„'k Heb zoo gerend!” zei het meisje nog hijgend. „Gompie, Flip, nou hebben we al zeven en een halve gulden in de week!”

„Wát!” Flip staarde naar Phini, alsof ze een wonder was. „Jij óók? Hoe dan?”

Ze streek zich het wilde haar uit het gezicht.

„'t Viel me reuze mee, zeg. D'r is niks an. Of ik nou met die Johnnie en Tineke dáár speel, of hier met Hein en Guurtje. Ze waren leuk. Die Mevrouw keek zoo gek.”

„Hoe, gek?”

„Nou, dat ik d'r op kwam, op die advertentie. Ze kende me wel van zien op straat, zei ze. Ze vroeg of ik dan niet meer op school ging en waarom Moeder me stuurde.”

„Verbeeld-je, Moeder!”

„Nou, toen heb ik het 'r maar alles verteld, waarom we 't doen, jij en ik. Dat moest ik wel, hè?”

Flip aarzelde. Even vond hij dat niet prettig. Maar och, waarom ook niet? Anders zou die Mevrouw Phini misschien aldoor vragen doen...

„Ze is wat ziek,” begon het meisje weer. „Ze moet liggen op een divan. Daarom moet ze wat hulp hebben. Ze had me graag, zei ze. Omdat ik met kleintjes gewend ben zeker. Morgen moet ik al komen. Ik krijg elke week drie gulden. Van half twee tot half zes.”

„Moeder merkt het vast.”

Ze keken beiden peinzend voor zich uit. Ja, dat was nog de grootste moeilijkheid.

„Weet je wat,” zei Phini toen. „Als Moeder dan telkens vraagt en je weet niet wat je zeggen moet, dat kan ik tòch niet. Laten we nou aan Moeder zeggen, dat we geheimen hebben voor Sinterklaas en Kerstmis en dat we ver van huis zijn, maar dat ze niets vragen mag. Dat is eerlijk, en dan vertrouwt Moeder ons vast wel, dat we niets verkeerd doen.”

De groote Flip moest erkennen, dat deze raad van zijn zusje zoo slecht nog niet was. Al was hij die avonduren gewoonlijk boven, Moeder zou hem toch zeker wel eens missen, en Phini kon heelemáál niet ongemerkt aldoor die heele middagen weg zijn...

„Goed,” zei hij. „Dat zullen we doen. Jij bent knap in het verzinnen, Phien. Ik vind je opeens veel groter.”

Ze waren zoo verdiept in hun gesprek, dat ze plotseling met schrik bemerkten, dat de gong beneden maar gestadig aan het luiden was.

„Ja-a-a!” riep Phini. „We komen!”

Achter elkaar bolderden ze de trappen af.

„Ik wou jullie morgen naar de oorendokter sturen,” zei Moeder.

Ze keken elkaar aan, veelzeggend. Flip knikte: Ja, ze moest er nu meteen maar over beginnen.

„Niet boos zijn, Moes,” begon Phini, met haar vriendelijk stemmetje. „We waren zulke plannen aan 't maken! We hebben èrg veel geheimen voor December. Zult u ons nooit wat vragen, Moeder?”

Moeder keek wat twijfelend. „Is 't alles gcèd, wat jullie doen?” vroeg ze ernstig.

„Ja,” zei Phini, en „Ja, Moeder!” zei ook groote Flip op vasten toon.

„Goed,” zei Moeder. „Dan mag je de eerste weken wat meer vrijheid hebben.”

„Mag ik 's Woensdags en 's Zaterdags tot het eten van huis zijn?” vroeg Phini, en ze keek Moeder met haar groote oogen dringend aan.

„Ga je dan bij een ander werken of zoo?” Moeder dacht aan een groot moeilijk handwerk.

„Ja,” zei Phini.

„Nu, goed dan, kinders, ga dan je gang, ik vertrouw jullie. Daar is Vader. Schenk jij thee, Phien?”

De twee samenzweerders keken elkander aan. In hun oogen stond hetzelfde te lezen: wat heerlijk dat we 't zoo besproken hebben, en wat heerlijk, dat Moeder ons zoo vertrouwt!

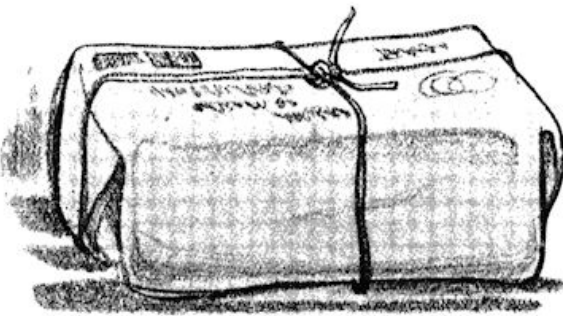
De eerstvolgende weken waren wel vol geheimzinnigheid in het huis Verstijnen. De kleintjes klaagden, dat Phini altijd weg was. Dan troostte Moeder ze: spelen jullie maar samen. Phini en Flip schenen wel telkens apartjes te hebben, maar soms leek het wel, of ook Flip en Jan samen aan het smoezen waren.

„Jullie moet dit jaar niet te veel verwachten, jongens,” zei Moeder eens aan tafel, „met Sinterklaas, bedoel ik. Ik wou het dit jaar maar eens erg eenvoudiges doen, en dan een wat grooter pak aan Jopie sturen.”

„Goed hoor!” riepen de drie grootsten als uit één mond. „Dat is best!”

„Geef mij maar alleen een dikke speculaaspop,” schreeuwde Jan, en duikelde meteen driemaal koppetje over den grond.

Moeder keek met een peinzenden glimlach rond. Wat waren ze toch allemaal makkelijk en prettig in huis den laatsten tijd, dacht ze blij. Zelfs Jan, die nog wel eens humeurig kon zijn.

Op Sinterklaasdag kwam er niettemin een groote verrassing, waaraan niemand ook maar één oogenblik had gedacht: een dik pak van Joop uit Arosa! Ze stonden er allemaal omheen met kloppende harten: Van zóó ver was dit pak gekomen, en dat had hun Joop voor hen allemaal ingepakt! 't Was opeens net of

hij weer in de kamer was, en Moeder had haast wel een kus willen drukken op het harde pakpapier. Maar toen het pak open ging en de inhoud voor den dag kwam, was er aan de uitroepen geen einde. „Alles zelf gemaakt!” lag er een briefje bovenop, en daar kwam het aan: een vloeirol voor Vader, een briefkaartendoos voor Moeder, een pennebak voor Flip, een Zwitsersche huisje voor Phini, een inktpotje voor Jan, een servetband voor Lientje en voor de twee kleintjes elk een mooi houten doosje met een beer er op, met gekleurde kralen gevuld. „Zwitsersche kralen!” jubelde Guurtje en „Zwitsersche kralen,” riep Hein haar na.

„Wat een werk!” Vader bewonderde de mooie edelweiss op zijn vloeirol. „Wat heeft hij dat gauw en keurig van Herr Schonach geleerd.”

Allemaal zagen ze in gedachten hun Jopie zitten, in het Zwitsersche houten huis, over de tafel gebogen, het scherpe mesje in de hand, in de lange stille avonduren. En Phini voelde opeens zoo duidelijk, wat een leegte het nu voor hem zijn zou, nu het pak met alle cadeautjes af en weggezonden was. Wacht maar, Joop! dacht ze, jij zult over een poosje óók groote oogen opzetten!

De dagen en weken van de donkere Decembermaand gingen voort. Veel vlugger dan andere jaren, meende Phini. En ook Flip vond, dat de dagen te kort duurden. Al stond hij 'smorgens nu al twee uur vroeger op dan anders, en werkte bij zijn electrisch lampje, hij kwam nooit klaar met alles wat hij zich voorgenomen had te doen. In zijn kast stond achter een stapeltje boeken een spaarpotje. Af en toe rammelde hij daaraan met een tevreden gezicht. „Je wordt lekker zwaar!” zei hij dan. En heel veel bezoeken bracht hij aan de donkere kast op zolder, die Moeder hem

voor zijn kiekjes-ontwikkelen had afgestaan. De eenige die veel bij hem was, was Jan, en Moeder merkte met vreugde, hoe de twee jongens, die elkander anders nog wel eens in het haar konden zitten, nu zulke beste vrienden waren.

„Is je verrassing nog al niet af, kind?” vroeg Moeder eens aan Phini, toen deze nu ook al om vier uur niet meer dadelijk thuis kwam. „Je bent haast nooit meer thuis, dat vind ik toch niets prettig. Heb je te veel hooi op je vork genomen?”

Phini keek een beetje ondeugend naar Moeder op. „U zou niets vragen, Moeder.”

„'k Wou dat het maar Kerstmis was,” zei Moeder wat zuchtend.

„Ik ook!” En dat was ook zoo, want het meisje voelde zich toch wel moe er van worden, dat ze nu ook op zich genomen had, nu Mevrouw's hoofdpijn erger geworden was, om vier uur uit school nog tot half zes bij de kinderen te komen. Maar dapper hield ze vol, en ze had er Flip zelfs niets van gezegd. Was het niet heerlijk, dat ze nu nog zooveel méér in haar spaardoosje kreeg? Elke week nu f 4.50, net als Flip! Daar was ze trotsch op...

III.

Het was de Zondag vóór Kerstmis. Dien middag zaten drie kinderen op Flip's kleine bovenkamertje, de hoofden dicht bij mekaar.

„Vanavond geven we het,” zei Flip. „Moeder moet het toch wat vooruit weten. Maar heelemaal genoeg zullen we wel niet hebben. Ik heb bijna vijf en dertig gulden, met Jan mee.”

„Wát!!!” Phini viel bijna van haar stoel van verbazing. „Hoe... hoe kàn dat?”

„O,” zei Flip, alsof het heel gewoon was. „Jan en ik hebben verschrikkelijk veel briefkaartafdrukken van mijn zomeropnamen hier in de buurt gemaakt, en die heb ik verkocht aan de boekwinkel op de Markt. Die gaf me 5 ct. per stuk. Ze waren echt mooi. En Jan heeft nog nieuwe opnamen gemaakt. Dat kan hij goed.”

Jan keek, alsof hij een reuzegroot cadeau gekregen had.

„Alle menschen nog toe!” zuchtte Phien. „En ik heb maar twee en twintig gulden.”

„Dat kàn niet!!!” En toen moest ook Phini haar extra verrassing vertellen.

„Wat ben jij een kraan!” bewonderde Flip. „Zoo'n klein ding, zoo iets te doen. En jij hebt alles verzonnen! Als 't nog niet genoeg is...”

„Dan doen we onze eigen spaarpotten er bij,” viel Jan in.

Het werd in de vergadering besloten, dat Phientje dien avond de verrassing aan Moeder overhandigen zou.

Toen ze na het eten in de huiskamer zaten en een kwartetspel deden, kon Phini er haar gedachten maar niet bij houden. Telkens zag ze hoe Flip haar aankeek, telkens voelde ze de dikke enveloppe in haar zak, waar het geld in zat, met een briefje door Flip's flinke hand geschreven: „Een verrassing voor Moeder en voor Joop, van de drie oudsten.” Ze hadden 's middags een mooie toespraak bedacht, waarmee Phien den brief aan Moeder geven moest.

Het spel was uit, Vader schudde de kaarten opnieuw. „Vooruit nou!” fluisterde Jan. „Toe nou.”

Opeens stond Phini op. Ze kreeg een kleur, alsof ze vreeselijk veel slechts op haar geweten had, en frommelde in haar zak.

„Moeder,” begon ze. En toen nog eens weer: „Moeder, wij... wij...”

„Kind,” zei Moeder, „wat heb je? Wat doe je raar!”

Toen legde Phini met beide handen de dikke enveloppe voor Moeder neer, en vergat de heele mooie toespraak. „Dáár!” zei ze. „Asjeblief. Dat is voor u. Of eigenlijk voor Joop. Lees het maar.”

Zóó'n verbaasd gezicht hadden de kinderen van hun Vader en Moeder nog nooit gezien. „Wat beteekent dat?” vroeg Vader, toen er al maar zilvergeld uit de enve-

loppe op tafel rolde. Moeder zat te staren op Flip's brief, alsof ze nog nimmer Hollandsch gelezen had.

„Dat is reisgeld, voor Moeder!” schreeuwde Jan, de druktemaker. „Om met de Kerstdagen naar Joop te gaan! Dat hebben wij verdiend!”

Het spreekt van zelf, dat er heel wat uitgelegd en gepraat moest worden, eer Vader en Moeder er genoeg naar hun zin over hadden gehoord. „Hoe is 't mogelijk,” zei Vader maar telkens weer. En Moeder kon er niets aan doen, maar haar oogen kwamen telkens weer vol van die lastige tranen. „Kinders toch, kinders toch!” zei ze aldoor opnieuw. „Wat 'n schatten zijn jullie!” Opeens hief ze het hoofd op, met zoo'n echten glimlach en zei: „Maar nu weet ik wat!”

„Wat dan?” Ze keken allen verbaasd. Wat was er nu verder nog te weten? Vader knikte Moeder toe en stak tweemaal zijn tien vingers omhoog.

„Nu,” zei Moeder, „nu leg ik er nog een beetje bij uit mijn spaarpotje, en Vader ook, denk ik, en dan reis ik derde klas in plaats van tweede — en dan gaat Phini mee!!!”

„Hoera!” gilte Flip. „Leve Moeder!”

En Jan maakte zijn gewone dollemanssprongen over den vloer, terwijl Phini met een overgelukkig gezichtje als een heel klein kindje op Vader's knie geklauterd was.

Op den dag vóór Kerstmis kwam een jongen, zijn slee aan de hand, een beetje lusteloos door de sneeuw heen op een Zwitsersch houten huis toegelopen. Hij

keek op zijn horloge — 't was eigenlijk nog te vroeg, om al thuis te komen. Wat duurde vandaag die morgen lang! Hij riep een grooten zwarten hond, die kwispelstaartend op hem toekwam. Langs hem heen liep een man, een kleinen sparreboom over den schouder. Kerstmis, dacht de jongen. O, waren nu die Kerstdagen maar voorbij! Al waren Herr en Frau Schonach ook nòg zoo goed en aardig, hoe kòn je Kerstmis vieren zonder al de lieve gezichten van thuis om je heen? Kerstmis — dat wàs het boompje thuis, en de piano thuis en het verhaal thuis en . . . Met alle macht rukte de jongen zich dapper los uit zijn verlangen. Niet zeuren! zei hij tegen zichzelf. En hij nam den hond aan de halsband en liep naar de achterdeur van het huis toe.

Daar kwam Frau Schonach hem tegemoet.

„Bübchen,” riep ze. „Es ist etwas gekommen! Ein Weihnachtsgeschenk!”¹⁾

Zooveel Duitsch verstond Joop al wel, dat hij begreep, dat er een pakje van thuis gekomen was! Alweer! dacht hij. En met Sinterklaas ook al zooveel! Wat reuze-aardig!

Hij begon harder te loopen, zette haastig zijn slee in het achterhuis en veegde achteloos zijn voeten. „Wo?”²⁾ vroeg hij.

Maar Frau Schonach hield de kamerdeur al voor hem open. „Hier!” lachte ze.

Als vastgenageld stond Joop en keek en kék. Droomde hij? Dróómdde hij . . . ?

„Joop! Lieveling!”

„Gompie, wat is-tie dik!”

„Moeder! Phien!”

Hij voelde Moeder's armen om zich heen en zag Phientje's blijde lachende oogen, hij kuste ze allebei met stralende blijdschap en begon te ratelen, te ratelen, aan één stuk door. Had hij in al die vele weken ooit zooveel gepraat als nu in die paar eerste oogenblikken? En toen ze later rustiger te babbelen zaten en hij het zich haast nog niet voorstellen kon, dat ze vier volle dagen bij hem zouden blijven, toen vroeg hij opeens, half ernstig en half ondeugend: „Hebben jullie wéér een erfenis gehad?”

En toen begon Moeder, terwijl „de tortelduiven” weer hand aan hand op de sofa zaten, aan den verbaasd toelisterenden Joop te vertellen, aan wie hij zijn Kerstverrassing te danken had.

¹⁾ „M'n jongen, er is iets gekomen! Een kerstgeschenk!”

²⁾ Waar?

